

Sygn. akt III A Ua 1649/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Stanisława Kubica
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter SSA Barbara Staśkiewicz (spr.)
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji M. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 27 września 2011 r. sygn. akt V U 948/11

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 30 listopada 2010 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. S. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 września 2010 r.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 września 2011 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił odwołanie wnioskodawczyni M. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 30 listopada 2010 r.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

M. S., urodzona 7 grudnia 1954 r., obecnie nie pracuje zarobkowo, pobiera od dnia 2 sierpnia 2001 r. zasiłek przedemerytalny. Wnioskodawczyni nie jest członkiem OFE i posiada łącznie 24 lata 9 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych

W dniu 27 września 2010 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę.

Organ rentowy decyzją z dnia 30 listopada 2010 r. odmówił jej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wskazując, że wykazała jedynie 10 lat 1 miesiąc i 13 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 1 października 1976 r. do dnia 31 lipca 2001 r. wnioskodawczyni pracowała w Zakładach (...) sp. z o.o. w Głuchołazach. W tym okresie pracowała na stanowiskach:

- od dnia 1 października 1976 r. jako nakładacz tkanin;
- od dnia 1 stycznia 1977 r. jako brygadzysta wydziału krojowni;
- od dnia 1 sierpnia 1983 r. jako brygadzysta klejarni;
- od dnia 14 listopada 1983 r. jako klejarz z jednoczesnym wykonywaniem funkcji brygadzysty (4 godziny);
- od dnia 1 kwietnia 1985 r. jako brygadzysta klejarni (4 godziny) i starszy klejarz (3 godziny) 7/8 etatu;
- od dnia 21 października 1985 r. jako brygadzysta klejarni;
- od dnia 1 grudnia 1986 r. jako brygadzysta klejarni (4 godziny) i starszy klejarz (3 godziny) 7/8 etatu;
- od dnia 1 czerwca 1987 r. jako brygadzysta klejarni (4 godziny) i starszy klejarz (4 godziny) pełny etat;
- od dnia 15 grudnia 1988 r. jako brygadzysta klejarni (7 godzin) i godzina akordu klejarza;
- od dnia 13 września 1990 r. jako brygadzysta w wydziale krojowni;
- od dnia 1 maja 1991 r. jako brygadzysta zespołu klejarni;
- od dnia 1 lipca 1992 r. jako brygadzysta zespołu krojowni i klejarni;
- od dnia 1 maja 1995 r. jako brygadzysta zespołu klejarni;
- od dnia 2 stycznia 1997 r. jako brygadzysta klejarni (7 godzin) i godzina akordu klejenie elementów odzieży;
- od dnia 1 września 1997 r. jako brygadzysta zespołu krojów;
- od dnia 1 listopada 1998 r. jako klejarz elementów odzieży.

Do zakresu obowiązków wnioskodawczyni na stanowisku brygadzysty krojowni należała kontrola nad prawidłowym przebiegiem prac krajalniczych i planowanie surowca do rozkroju.

Jako brygadzysta klejarni wnioskodawczyni podlegała bezpośrednio mistrzowi krojowni, a do jej obowiązków należało czuwanie nad prawidłowym i terminowym przebiegiem toku produkcji klejarni oraz dopilnowanie prawidłowego rozdziału wykroi kierowanych do wydziału szwalni, a także transportowanie wykrojów dla poszczególnych zespołów na szwalnię i uzgadnianie kolejności wzorów i zleceń.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczyni jest nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że z angaży wnioskodawczyni wynika, że nie pracowała w spornym okresie wyłącznie na wydziale klejarni, gdyż początkowo pracowała jako nakładacz tkanin, a następnie od dnia 1 stycznia 1977 r. była brygadzystą na wydziale krojowni. Z zakresu obowiązków na stanowisku brygadzysty krojowni wynika, że oprócz bezpośredniego nadzoru nad pracami krajalniczymi, a więc pracami w szczególnych warunkach, wykonywała także szereg czynności związanych z odpowiedzialnością za jakość ich pracy.

Z tych względów Sąd pierwszej instancji uznał, że nie wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio przy stanowiskach krajaczy, a więc pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach.

Z kolejnych angaży wynika, że pracowała jako brygadzysta klejarni i jednocześnie w poszczególnych okresach również jako klejarz. Sąd Okręgowy wskazał, że nie podlegają zaliczeniu okresy, w których miała w angażu wpisane 4 godziny brygadzysty i 4 godziny klejarza, gdyż nie była to praca pełnowymiarowa wyłącznie na stanowisku klejarza. Nadto jako brygadzysta klejarni oprócz nadzoru klejarzy wykonywała także obowiązki niezwiązane z pracami klejarskimi, jak: dopilnowanie prawidłowego rozdziału wykroi kierowanych do wydziału szwalni, transportowanie wykrojów i uzgadnianie kolejności wzorów i zleceń. Okoliczności te nie pozwalają przyjąć, że stale i bezpośrednio wykonywała nadzór nad stanowiskami klejarzy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji nie można również zaliczyć do okresów pracy w szczególnych warunków okresów, w których miała niepełny wymiar czasu pracy, to jest 7/8 etatu.

Sąd Okręgowy wskazał, że jedynie można uwzględnić wnioskodawczyni ostatni okres pracy, to jest od dnia 1 listopada 1998 r., gdy otrzymała angaż wyłącznie na stanowisko klejarza elementów odzieży. Jednak po doliczeniu tego okresu wnioskodawczyni dalej nie legitymowała się stażem 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ponadto Sąd pierwszej instancji podkreślił, że nie jest związany wcześniejszą oceną Powiatowego Urzędu Pracy, który uznał wnioskodawczyni 15 lat pracy w szczególnych warunkach i przyznał jej zasiłek przedemerytalny.

Wnioskodawczyni zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 kpc przez uznanie, iż jedynie jako klejarz wykonywała pracę w szczególnych warunkach i nie uwzględnienie okresów pracy jako brygadzysta klejarni. Nadto podniosła, że przyznanie jej zasiłku przedemerytalnego potwierdza, że wykazała 15 lat pracy w szczególnych warunkach, skoro jest to jednak z przesłanek do przyznania tego świadczenia. Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie jej prawa do emerytury.

W uzasadnieniu wskazała, że jako brygadzysta klejarni była stale narażona na działanie szkodliwych czynników w takim samym stopniu jak klejarze.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja M. S. jest zasadna.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, czyli 1 stycznia 1999 r., osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet (pkt. 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (pkt. 2). Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Z kolei po myśli art. 32 w/w ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęła wiek emerytalny (55 lat) oraz posiada 20-letni okres zatrudnienia, a w tym co najmniej 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych.

W sprawie bezspornym jest, że M. S. spełnia przesłanki dotyczące wieku, ogólnego stażu ubezpieczenia emerytalnego, nieprzystąpienia do OFE i rozwiązania stosunku pracy. Poza sporem również jest, że wnioskodawczyni wykazała 10 lat miesiąc i 13 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Natomiast sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy M. S. posiada 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności, czy podczas zatrudnienia w Zakładach (...) sp. z o.o. w Głuchołazach od dnia 1 października 1976 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy uznał, że jedynie okres od dnia 1 listopada 1998 r. może zostać zaliczony do pracy w szczególnych warunkach, gdyż tylko wówczas wnioskodawczyni w pełnym wymiarze pracowała jako klejarz.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji.

Wnioskodawczyni podczas w/w zatrudnienia pracowała na wydziałach krojowni i klejarni, a dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, a w szczególności akta osobowe, pozwalają wyszczególnić poszczególne okresy jej pracy na tych wydziałach. Okresy pracy wnioskodawczyni na stanowiskach nakładacza tkanin i brygadzystę wydziału krojowni (zespołu produkcyjnego) słusznie Sąd pierwszej instancji nie zaliczył do prac w szczególnych warunkach.

Odnośnie pracy wnioskodawczyni na wydziale klejarni, to należy zauważyć, że na tym wydziale klejono elementy odzieży, a więc wykonywano pracę w szczególnych warunkach (wykaz A Dział VII poz. 8 stanowiący załącznik do w/w rozporządzenia). Zatem wnioskodawczyni, pracując w wydziale klejarni, wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Jednak należy podkreślić, że samo wykonywanie pracy w szczególnych warunkach nie jest wystarczające do nabycia emerytury w wieku obniżonym, albowiem zgodnie z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, praca ta musi być wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (8 godzin dziennie). Uzasadnione to jest tym, że taka praca przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca tę pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego błędnie Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił okresów pracy wnioskodawczyni na klejarni, w których przez 4 godziny świadczyła pracę jako brygadzista klejarni i przez kolejne 4 godziny wykonywała pracę klejarza, czy też starszego klejarza. Na wstępie należy wskazać, że jeżeli pracownik stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonuje różne czynności, przy czym wszystkie te prace uznawane są za prace w szczególnych warunkach, to nie ma przeszkód do zaliczenia takich okresów do prac w szczególnych warunkach uprawniających do emerytury w obniżonym wieku. Niewątpliwie praca klejarza, czy też starszego klejarza, wykonywana na klejarni przy klejeniu elementów odzieży, a taką właśnie wykonywała wnioskodawczyni, jest pracą w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A Dział VII poz. 8. Zatem należy rozważyć, czy praca wnioskodawczyni w charakterze brygadzysty odpowiadała czynnościom wymienionym w wykazie A Dziale XIV poz. 24, to jest czy w zakresie obowiązków wnioskodawczyni mieściły się czynności, które mogą być zaliczone do kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny, a ponadto, czy czynności te były wykonywane w oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A.

Z akt osobowych, a w szczególności z zakresu czynności, uprawnień i odpowiedzialności (k. 73-74), jasno wynika, że wnioskodawczyni, jako brygadzista klejarni, wykonywała bezpośredni dozór inżynieryjno-techniczny na wydziale klejarni, a więc wydziale, w którym, jako podstawowe wykonywane były prace związane z klejeniem wyrobów w przemyśle odzieżowym, czyli prace wymienione w wykazie A Dziale VII poz. 8. Skoro więc stale przebywała na wydziale klejarni, to tym samym podobnie, jak klejarze, była również narażona na szkodliwe dla zdrowia czynniki związane z procesem klejenia. Natomiast wbrew twierdzeniom Sądu pierwszej instancji, wykonywanie dodatkowych obowiązków przez wnioskodawczynię niezwiązanych z pracami klejarskimi, nie podważa jeszcze uznania wykonywanego przez nią dozoru za pracę w szczególnych warunkach. Tym bardziej, że obowiązki te również wykonywała na klejarni. Słuszność powyższego potwierdza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., sygn. akt I UK 111/07, z którego wynika, że sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami niewymienionymi w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru jako pracy w szczególnych warunkach. Z brzmienia pkt. 24 działu XIV wykazu wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac

wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno-technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach.

Nadto samo podleganie wnioskodawczyni mistrzowi krojowni, wbrew twierdzeniom Sądu Okręgowego, nie podważa wykonywania przez nią pracy w szczególnych warunkach. Także wykonywanie przez nią czynności administracyjno - zarządzających w ramach sprawowanego dozoru nie sprzeciwia się uznania w/w pracy z pracą w szczególnych warunkach. Należy bowiem podkreślić, że czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorem była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Potwierdza to wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2009 r., sygn. akt II UK 243/08.

Zatem skoro wnioskodawczyni w okresach: od dnia 14 listopada 1983 r. do dnia 31 marca 1985 r. pracowała jako klejarz i jednocześnie wykonywała funkcję brygadzysty (rok 4 miesiące i 17 dni), w okresie od dnia 1 czerwca 1987 r. do dnia 14 grudnia 1988 r. pracowała jako brygadzysta klejarni (4 godziny) i starszy klejarz (4 godziny) (1 rok 6 miesięcy i 14 dni), od dnia 15 grudnia 1988 r. do dnia 12 września 1990 r. pracowała jako brygadzysta klejarni (7 godzin) i 1 godzina akordu klejarza (1 rok 8 miesięcy i 29 dni), od dnia 2 stycznia 1997 r. do dnia 31 sierpnia 1997 r. pracowała jako brygadzysta klejarni i 1 godzina akordu klejenie elementów odzieży (8 miesięcy), to okresy te należy uznać za okresy pracy w szczególnych warunkach. Słusznie również Sąd pierwszej instancji zaliczył wnioskodawczyni okres od dnia 1 listopada 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., bowiem wówczas stale i w pełnym wymiarze świadczyła ona pracę klejarza elementów odzieży (2 miesiące).

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wnioskodawczyni w spornym okresie łącznie wykazała 5 lat i 6 miesięcy pracy w szczególnych warunkach. Po doliczeniu tych okresów do okresów pracy w szczególnych warunkach uwzględnionych przez organ rentowy, czyli do 10 lat 1 miesiąca i 13 dni, należy stwierdzić, że wnioskodawczyni posiada ponad 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach i tym samym spełnia wszystkie warunki do nabycia emerytury w wieku obniżonym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego z dnia 30 listopada 2010 r. w ten sposób, że przyznał M. S. prawo do emerytury od dnia 1 września 2010 r.